

Inserati se sprejemajo in velja trislopnost vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " —
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna št. 190.

Izjaja potrikat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Federalizem pa Poljaki.

Kakor je obče znano, so Poljaki najbolj krivi, da se notranje razmere cesarstva našega še zdaj niso razmotale in da so vstavoverci toliko časa v Cisli samovoljno gospodovali. Kmalu bodo imeli na Gališkem nove volitve za deželni zbor, za katere se Poljaki in Rusini že na vso moč pripravljajo, in da si deželni zbori nimajo več tiste veljave, kakor nekdanji, ko so še volili poslance za državni zbor dunajski, so vendar še zmerom silno važne, ker se pri tej priliki snujejo razne politične stranke, ki so merodajne tudi v državnih razmerah. Te stranke so se začele v Galiciji že snovati, a še nobena ni objavila programa, po katerem se hoče v prihodnje ravnati. Edini grof Tarnovski je v „Przegladau“ Poljskem objavil neko bilanco, ki velja sicer le političnim prijateljem pisateljevim, pa se mora po izreku „Politike“ smatrati kot prava kritika politike gališke v preteklem desetletju.

Grof Tarnovski svojim prijateljem naravnost pové, da so s svojo politiko propadli, s stranko njegovo propadle so tudi druge stranke gališke, katerih nameni in pripomočki so si bili v vsem tako podobni kakor jajce jajcu, da si so se te stranke med seboj hudo kavsale in ravsale. Ne samo „Przegladau“ Poljskem, ampak vsi Poljaki brez razločka so z veselo nado pozdravili ministerstvo Belcredovo; vsi so hrepenili po federalizmu, vsi obžalujejo neposredne državne volitve in pomanjkanje državnega poročstva za tako imenovane posebne pravice gališke, tega pa ne pomislijo, da je ravno deželni zbor gališki l. 1867 nastopil pot, po kateri so se od zaželjenega cilja in konca čedalje bolj oddalili.

Grof Tarnovski naravnost reče, da sklep deželnega zbora gališkega vdeležiti se državnega zbora je nesrečni vir in začetek vseh nezdod. Nespametneje bi se ne bilo moglo ravnati, kakor se je zgodilo takrat. Če bi se bili Poljaki oklenili Čehov, bi bil moral Beust pobrati kopita in vpeljala bi se bila federalistična vstava. Pa deželni zbor gališki, piše grof Tarnovski, je odjenjal in se je po rebri spustil navdol ter je tako došel do vstave decemberske, do tako imenovane resolucije, do posilne volilne postave, do neposrednih volitev za državni zbor in po kateri se čedalje bolj bliža nižavi, kakor pričajo razna znamenja, kakor n. pr. prikrajšanje pravic deželnega šolskega sveta. To spoznanje bi bilo jako koristno, če bi se hoteli Poljaki iz njega kaj učiti. Grof Tarnovski, ki je bil tedaj deželni poslanec, njegov „Przegladau“ in tudi stranka krakowska bili so 2. marca 1867 nekaj trenutkov, preden je deželni zbor sklenil poslati poslance svoje k državnemu zboru dunajskemu, še zoper ta sklep, a brž potem niso temu sklepu ne le ne nasprotovali, ampak ga še ne na vso moč zagovarjali in hudo napadli tiste poslance, ki so ostali dosledni, kakor dr. Smolka ali knez Jurij Čartoriski! Pred 2. marcem je grof Tarnovski prepričan, da edino prava politika je v državni zbor ne iti in tesno okleniti se Čehov, po 2. marcu pa bila je v njegovih očeh trpivna opozicija, o katere dobrem vspehu je moral biti prepričan, najhujše zlo. In ravno tako sodi in dela grof Tarnovski, ki priporoča še sedaj to politiko, da si je sam naštel hude posledice, ki jih je za Galicijo imela. Grof Tarnovski obžaluje, da je stranka poljska l. 1870 izstopila iz državnega zbora, in vendar je znano, da vsled tega izstopa je padlo ministerstvo

Giskrovo in je na krmilo prišel grof Potocki, kar je najboljši dokaz, da trpivna opozicija ni brez vsega vspeha, kakor sodi grof Tarnovski. Če pa Potocki in Hohenwart nista mogla države osnovati na podlagi federalistični, bili so tega jako krivi grof Tarnovski in njegovi prijatelji, ki so ju slabo podpirali in zmerom za se kaj posebnega zahtevali, ter v politiki svoji tako omahovali, da se je vsak centralističen ministerski kandidat nanje smel zanašati.

To naj zadosti. Dokler grof Tarnovski govori o svojih in svojih prijateljev željah in ciljih, mu bo zamogel vsak federalec vesel prikimati. Isto soglasje je v sodbi nasledkov desetletne politike gališke. Brž pa, ko grof Tarnovski omeni sredstev — in ta so v politiki večkrat ravno tako važna, kakor cilj sam — zaplete se v najbolj čudno nasprotje, ker nima poguma ona sredstva pripoznati za prava in priporočiti, ki se vjemajo s ciljem. Javno mnenje v Galiciji pa bo slednjič vendar spelo se do tega poguma. Če prav ima sicer kaj zoper grofa Tarnovskega in „Przegladau“ misli, vendar ne more nič drugega, ko z njim vred želeči si živahno avtonomijo za Galicijo. Tudi mora, enako njemu, pripoznati, da se te želje dozdej niso spolnile. Tedaj bo pri volitvah treba prijeti za pravo nit, — to bo ne le za Galicijo, ampak morda celo za Avstrijo jako bistveno.

Jugoslovansko bojišče.

Zadnje dni so bile na vseh straneh večje ali manjše bitve, a brez izdatnega vspeha, le da je nekoliko sto ljudi na obeh straneh padlo. Če sme kdo o zmagah govoriti, so to k večjemu Srbi, ki so vse napade Turkov odbili, tako da so Srbi večidel v tistih pozicijah, katere

Par dni iz življenja slovenskega vrednika.

(Humoreska, pa bolj za jok, ko za smeh.)

Ni ga večega škandala, ni je več neprisojnosti, več ne spodobnosti na svetu, kakor je vrednik opozicijskega časnika, posebno če je ta časnik še slovenski. Mislite, da to ni res? O, le prašajte sl. c. k. državno policijo, prašajte c. k. državnega pravdnika, glavo stavim, da bo prikimal temu. Da je vojska najhujše zlo, to že davno veste. A vendar je oboje, vojska in slovenski vrednik, potrebno zlo, kajti če bi prve ne bilo, kje bi se nekateri generali odlikovali in kdo bi pozneje vlekel penzijo, katero na večer življenja mirno v Gradcu uživajo; če bi ne bilo vrednikov slovenskih časnikov, čemu bi bila tiskovna svoboda itd. itd. Mislim, da je to vsakemu jasno.

Slovenski vrednik je tedaj potrebno zlo. Ker je to, zato tudi ne zgine s sveta, kajti svet ne bo nikdar brez križev in nadlog. Morda je pa vendar še kdo na svetu, ki te zveri,

tega medveda, ki se mu pravi „slovenski vrednik“, ni nikdar še videl; tak naj gre z menoj, pokazal mu ga bom od nog do glave, videla bodeva, kaj počenja ta „medved“ od jutra do večera in še dalje. —

Pol osmih je ura, vrednik se je ravno zbudil, ker je sinoči čez polnoči pisal. Trkanje ob vrata, ktera se brž potem toliko odpró, da stopi v sobo deček in z besedo: „rokopisa“ pri vratih obstane. Vrednik mu dá, kar ima ravno pri rokah, a to je malo. Zato mu reče:

„Stopi k gospodu A., tam boš dobil vvodni članek, potem se oglasi pri gospodu B., ki ti bo dal drug članek, in če bi pri katerem teh nič ne dobil, idi k gospodu C. in reci mu, da ga prosim za tisto, kar mi je včeraj zjutraj že obljubil. Podlistek naj se stavi naprej.“

Deček gre molčé, vrednik se vsede in prebira časnike ter izpisuje manjše zanimive reči iz njih. Volje je precéj dobre, misli si: „No, za danes sem preskrbljen. Vvodne članke dobim tri, ker so mi obljubljeni, pismonoša bo gotovo pritresel kak dopis in tako mi osta-

nejo le še krajše reči, katere bom lahko prav priležno sestavil.“

Res vstopi pismonoša in položi petero pisem na mizo. Veselega obraza vzame vrednik prvega v roke, ga odpre in bere:

„Gospod vrednik! Zadnji moj dopis ste se predrznili tako spačiti in zamazati, da ga sam več nisem poznal in bi me bilo sram veljati za pisatelja one žlabudre. Zato na-me nič več ne štejte. Ob enem s pismom sem tudi Vaš nič vredni list opravištvu nazaj odposlal.“

„Kaka občutljivost“, misli vrednik, „zato, ker sem iz dopisa spustil čisto osebne reči in ogledil nekatere besede, zaradi katerih bi me bil državni pravdnik gotovo za ušesa prijel. Žalostno, da so še med dopisniki tako občutljivi ljudje!“

Odloživši to pisano grenkost odpre drugo precej debelo pismo. Na vrhu šestere pisanih strani je listič, v katerem zahteva neka v pisavi jako slaba roka, naj se pridjani dopis sprejme, toda ves, krajšati ga ne! Vrednik ga jame brati, a brž sprevidi, da bi dopolne z

so prve dni vzeli. Občni napad je coraj Turkom spodletel, ker ne enega še ni na srbski zemlji.

Iz Paračina, glavnega stana kneza Milana, je došel sledeči zelo verjetni telegram: Dne 20. t. m. je zgrabila močna turška četa Alimpiča in ga hotela čez Drino nazaj vreči. Boj je trajal šest ur. Turki so bili zapodeni in so bežali, pustivši na kupe mrtvih na bojišči. Srbi so jih podili do Bjeline, potem pa jih je ustavila strašna ploha dežja. Ranjenih je na obeh straneh veliko.

Pri Grmadi, dve uri od Aleksinca, so prijeli turki poveljnika Markoviča, pa so morali po krvavem boji umakniti se. Ob Vidinu in Zajčaru boj dalje traja. Tu je padel ruski obrist Kiriev, ki pa ni imel stopinje obrista, ampak se je bojeval le kot prostovoljec.

Srbska vojna šteje zdaj 230.000 mož v orožji. Vsi so navdušeni za vojsko, posebno pa oni, ki so se s Turki že poskusili. Zdaj odidejo tudi rezervne brigade na bojišče.

O Črnogorcih so novice jako redke. Znano in potrjeno je le to, da je knez Nikica potolkel Turke pri Nevesinji, kjer je turški poveljnik Vasa-paša komaj utekel, da ni bil vjet. Kako in kaj je z Mostarom, še ni znano; a če to mesto pride Črnogorcem v roke, potem nimajo nobene ograje več do Srbov, ker Serajevo je le nevtreno mesto na planem. Drugi oddelek črnogorski ob Podgorici je imel tudi hude praske s Turki in te so bile za Črnogorce srečne, čeravno Turki po svoji navadi zmage sebi pripisujejo.

Turki lažejo kakor prej. Njihovim poročilom nihče nič ne verjame. Njihova poročila o „zmagah“ tedaj ne strašijo nikogar, pač pa grozovitosti, ktere neprenehoma vganjajo z vjetimi in mirnimi, ker še celó mrtvih sovražnikov ne puščajo pri miru, ampak jih skrunijo, slačijo in oropajo, potem pa nepokopane puščajo. To početje je tudi v drugem obziru nevarno, ker se vtegne pri hudi vročini pričetni kuga, ki ne bo nevarna le bojevalcem, ampak Ogerski in Avstriji, če ne celó Evropi. Tedaj „caveant consules“, če bi ne zmagovali Srbi, ki pokopujejo padle vse brez razločka.

Politični pregled.

V Ljubljani, 24. julija.

Avstrijske dežele.

Avstrijska vlada je, kakor smo že povedali, zaprla ladjišče na Kleku, od kjer so Turki svoje po morju došle vojake po-

branjem ne bil gotov, kdaj pa še le s potrebno popravo, ortografično in stilistično! Vrh tega vidi toliko po površnem pregledu, da se dopis suče le o osebnih zadevah, ki razen pisalca nikogar na svetu prav nič ne brigajo. Zato ga odloži za pripravnejši čas in vzame v roko tretje pismo. Pisava je okorna, a list kratek. Glasi se:

„Gnadliv gaspuđ jest sem stuhtu ene provfajn kseselce k' be ble za njih cajtenge glih perpravne če jih vočjo nej m pa dajo z en par calcam to vedet. jest sem zadna pošta M. Janes B... v Č...“

To pismo gre brž v koš in na vrsto pride četrto, v katerem žuga nekdo s tožbo, če se ne sprejme v list njegov (šest strani dolgi) popravek, ker je bil v nekem dopisu po krivem napaden. Praskaje se za ušesi jame vrednik prebirati dolge litanije, v kterih se ena in ista reč desetkrat ponavlja, in sklene slednjič iz vsega tega spisati krajši popravek ter ga poslati pisalcu (memo rečeno, res žaljenemu po krivici) s predlogom, da naj bo s tem zadovoljen, ker za daljšega je težko najti prostora.

šiljali v Hercegovino. Turški vladi pa to ni kaj všeč; zato je te dni vladi avstrijski izročila pismeno pritožbo, v kteri prav krepko oporeka določbi vladini, češ, da ona nima pravice zapirati luke na Kleku. Turki postajajo od dne do dne predrznejši, odkar vidijo, da se grof Andrassy in tudi mnogi nemčurji potegujejo bolj za nje kakor pa za kristijane — Slovane. Če se sme „Poll. Cor.“ verjeti, je se res neki zopet dovolilo vojaško obleko in za vojaštvo potreben živež na Kleku spravljati na suho. Pa to, meni „P. C.“ ni vojaška kontrobandarija, ker se izpravljanje na suho godi pod nadzorstvom vlade avstrijske. — „Presse“ dalje tudi poroča, da je Andrassy knezu Nikici sporočil domu poslati vse Krivošance, ki dohajajo k njegovi vojski, vladi pa rumunski, da je prestregel in zaprl nekaj krupovih topov, ktere bode pa vlada rumunska od grofa Andrassy-a zahtevala nazaj.

Vnanje države.

Pruska ravnopravnost. V Monastiru so imeli pred nekaj časom velikansko katoliško procesijo, ktere se je vsled povelja staršev vdeležilo tudi mnogo šolskih otrok. Vladi to ni bilo všeč, zato je učiteljem in učiteljicam ukazala otrokom prvi prosti dan napovedati šolo in zamujene ure nadomestiti, kar se je 18. t. m. res zgodilo. Pa mnogi starši otrok niso hoteli poslati v šolo, ker se jim je za malo zdelo, da bi bili njihovi otroci kaznovani zaradi pokorščine do staršev. Tudi protestantovski in judovski otroci so bili tisti dan zaradi procesije iz šole izostali, a tem ni bilo treba zamujenih ur nadomestovati. — Koliko katoličani v blaženi Nemčiji trpé, razvidno je iz „Westf. Merkurja“, ki naznanja smrt odgovornega svojega vrednika J. Majerja. 20. marca 1875 bil je prejšnji vrednik obsojen na eno leto zapora; ob enem ž njim sta v ječi zdihovala že druga dva odgovorna vrednika ravno tistega lista, kterih eden je bil obsojen na 12, eden pa na 15 mesev težke ječe. G. Majer je komaj pol leta opravljal posel odgovornega vrednika, ko ga 8. oktobra pokličejo k sodnji in mu naštejejo celo vrsto pregreh, zaradi kterih je bil od sodnje obsojen na 18 mesev težke ječe. Teden pozneje bil je zopet poklican pred sodnijo in zaradi razžaljenja kneza Bismarka obsojen na 3 mesce ječe. To je že 69 let starega moža pripravilo, da je iz domačije pobegnil in se podal v Litih, kjer je 15. t. m. vsled vedne razburjenosti umrl.

Peto pismo prihaja od „znanca“, s kterim sta enkrat nekje smodke skup prižigala. „Ker nimam nobenega družega znanca v mestu, Vas prosim, da bi mi priskrbeli te-le drobnosti ter poslali mi jih s poštnim povzetjem. Ne zamerite, da Vas nadlegujem.“ Tem besedam sledi komolec dolg zapisnik različnih reči, za kterimi, da jih nakupi, treba obletati vse mesto, vse trgovce.

„Lepa reč! Hvala!“ godrnja vrednik, ko pogleda tri drobno popisane strani; v tem hipu vstopi tiskarski deček in poroča v eni sapi:

„Gospod A. so rekli, da bodo še le za drug list naredili tisti članek, gospod B. so se nekam peljali in pridejo drevi nazaj, gospod C. pa prosijo za ta pot zamere, ker danes zavoljo družega dela ne utegnejo pisati.“

„Tako!“ renči vrednik, „zdaj sem pa lepo na cedilu. Podlistkov visoko skladnico, družega pa nič. Le idi v tiskarno“, se obrne proti dečku, „naj stavijo, kar imajo zdaj; čez dve uri pridi po vvodni članek.“

Deček gre in vrednik jame premišljevat, iz česa bi sestavil vvodni članek. A ker po

Izvirni dopisi.

Iz Dolenjskega, 21. julija. (Glas z dežele o banki „Sloveniji.“) Menim, da iz porazumljenja zadnjega občnega zbora „Slovenije“ bi se bil vender lahko vsak prepričal, da ni veliko na to misliti, da bi bili delničarji voljni še doplačati. Pred vsem zaradi občnega nezaupanja, ker se sploh misli, da bi z doplačilom tako za dolgo ne bilo pomagano. Toraj bi bilo zdaj pred vsem treba gledati na to, kako bi bilo za banko v sedanjem stanu najbolje, — s katero drugo banko da naj se zedini. Na to, na to, naj bi se zdaj pred občnim zborom gledalo in povpraševalo, — pred vsem morebiti trije od občnega zbora izvoljeni, ktera druga banka bi pod najugodnejšimi pogoji „Sloveniji“ prevzela. Potem bi občni zbor 3. avgusta to že dogovorjeno našel in slučajno pritrdil, da bi druga banka precej lahko nadaljevala in bi ne bile premije nič zistirane. Po tem načelu, menim bi bilo dobro zdaj ravnati. Naj bo pa ta banka „Slavija“, ali teržaška ali kineška, — nam je vse eno, da bi le bilo manj ali morebiti nič doplačevati. Vse plačati, — to bo že še samo prišlo, zato ni treba skrbeti, — če se zdaj nič ne vkrene.

Čudno, silno čudno pa se mi zdi in več glasov o tem sem slišal, — pa se vender nihče ne gane ni opomni, namreč zastran vradnikov. Ali jih ni še zmerom preveč? Koliko jih ima hranilnica, ki premore milijone? Bi jih tedaj vsaj zdaj polovico manj ne zadostilo? Menim, da 21.000 gld. plačila so lani dobili vradniki; — kdo bo imel potem upanje boljših časov? Gospodje, popravite doma prej najbolje, — popustite Prago, Lvov in kjer veste, da gre zmiraj v zgubo, kar je bilo že tudi enkrat v obč. zboru omenjeno; — morebiti bi že to za doplačanje kaj pripomoglo. Smem reči, da, akoravno sem bil za doplačanje, me je to nagnilo zoper doplačanje. Tu gre za občni blagor, ne za posamezno osebo.

Iz dravinske doline na Štírskem, 21. julija. (Kako se vse na svetu preminja!) Po lepem vremenu pride pogosto huda nevihta, po velikem smehu hud ravs in — po odlikovanji okrajnega glavarja Haasa v Celji za častnega srenjčana loškega prišla je neljuba rabuka. — Po dolgem pletenju je odločil krajni šolski odbor v Ločah nakupiti za šolsko poslopje hišo (Pintarjevo), ki je pa precej odročna od vasi (Loče so namreč dozdej še vas) in od farne cerkve, v katero morajo vendar še otroci

vsem, kar je doživel že to jutro, ni posebno židane volje, mu noče priti nič ugodnega na misel. Zapiše sicer par stavkov, ktere pa brž zopet prečrta, ko jih prebere. V glavi tedaj noče roditi se članek, morda bo v kakem drugem časniku našla se kaka misel, kako gradivo.

Vzame toraj zjutraj došle mu časnike raznih jezikov. Komaj pa je razvil prvega in bral par vrstic, že ga moti trkanje na vrata. Nevoljen velj vstopiti in res vstopi kmetiški človek s cajno in besago, kar vse položi na tla in klobuk na vrh.

„No, kaj bo, oče?“ vpraša vrednik, odloivši časnik z nekako nevoljo.

„Ali so Oni tisti učenigospod, ki slovenske cajtenge pišejo?“ drči v izžanskem narečji iz ust obiskovalca

„Da, pišem jih. Kaj bi radi?“

Nato mož kar meni nič tebi nič sede na najbližnji stol in nadaljuje:

„Vejo, to je tako, naj ne zamerjo. Jest sem imel eno pravdo s sosedom zavolj ene njive —“

„In ste jo zgubili“, seže vrednik v besedo.

včasih iti, ako se hočejo krščanskega življenja učiti. Posestniki loške srenje, boječi se velikih stroškov za nakup nove šole, hočejo pridržati staro šolo, češ, da bo zadostovala še tudi za naprej, kakor je do zdaj.

Že tisti dan, ko je bil c. k. okrajni glavar celjski v Ločah na komisijonu, bilo je potem vse po koncu, ter so bajé padale precej debele zoper tega in onega, ki hoče „predrago“ novo šolo. — Dne 18. t. m. so bili vsled tega kmetje k sodnji v Konjice poklicani ter so njih četverico zaradi daljnega preiskovanja nazaj pridržali. — Kaj da bo iz te rabuke, ne vemo, pa tudi svojih misli tukaj izreči nočem, ker bi to utegnulo „Slovenca“ v neljubo dotiko s čuvajem „javnega miru“ spraviti. Pa vprašanja vendar ne morem pozreti: Bode li zdaj loški srenjski odbor upal si izročiti g. Haasu diplomu (za katero se je nalašč denar nabiral) častnega srenjčana, in bode li g. Haas sprejel diplomu, ko vidi, da so sosrenjčani na-nj jezni?

Iz ormuškega okraja, 20. jul. (Banka „Slovenija“.) Zarad bližajočega se občnega zbora banke „Slovenije“ si dovoljujem vprašanje staviti, ali ne bi bilo dobro, da bi „Slovenija“ prodala vso kupčijo, ki jo ima po vseh neslovenskih deželah, kakor na Nemškem, Českem in Ogerskem? pridržala pa bi si naj kupčijo v vseh slovenskih deželah, kakor na Koroškem, Štajarskem, Kranjskem, Primorskem (Istrijo in Trst.) — Skušnja nas uči, da je „Slovenija“ bila ravno na Ogerskem in Českem najbolj nesrečna in ko bi se bila početkoma le delokroga po slovenskih deželah poprijela, bi gotovo bilo stanje bolj ugodno, kakor žalibog zdaj. Kapitala bi potrebovali za ta ožji delokrog manj, kakor zdaj, in dobre dividende bi se delničarjem lahko izplačevale, ter reč bi bilo nepredovala. Toda prederznim, kakor je bil Treuenstein, ta delokrog ni bil zadosten, in začelo se je delovanje po drugih deželah, na ktere se pri osnovanji „Slovenije“ niti mislilo ni, da, celó v Transilvaniji, in to vse zato, da bi imela „Slovenija“ več prometa, ter da bi jo potem lažje molzli. Saj se je pri osnovanji „Slovenije“ reklo: da bomo imeli Slovenci svoj zavarovalni zavod, ter da naš denar ostane naš, ter da ne bo romal v tuje dežele, od česar bi imeli le tujci korist. Toraj če se je mislilo na to, da ostane naš denar domá, to je v domačem zavodu, potem se gotovo ni mislilo na nemške dežele, na Česko in Ogersko. — Kaj nas briga denar Nemcev in

„Po krivici, goljufali so me vsi skup, rihta in vsi. Jest imam priče —“

„Dobro! Ali to vse mene nič ne briga“, ga ustavi vrednik nevoljen. „S takimi zadevami idite k advokatu ali pa pritožite se sami pri sodnji.“

„Sem že bil, pa vsi skup držé. Vsi urteljni — vidijo jih (pri teh besedah vstane in izleče cel šop pisem iz žepa ter jih molí vredniku), so goljufivi, naj le beró —“

„Ne zamerite“, ga ustavi vrednik še bolj odločno, „saj sem rekel, da jaz se s takimi rečmi ne pečam, da vam tudi ne morem prav nič pomagati. Pri vsem tem imam zdaj ravno silno opravila, tedaj prosim, da me pustite pri miru. Do advokata se obrnite, če mislite, da se vam je krivica zgodila. Z Bogom!“

Kmetič pobere svoje reči po tleh in gre godrnjaje: „Gospoda je gospoda! Vsi so glih! Za kmeta ni nikjer pravice.“ Vrata zaloputnivši, da se vsa okna stresejo, godrnja še po stopnicah doli ropotaje.

(Dalje sledí.)

Ogrov, ali jim ostane doma, ali ga dobijo tujci! To je bil največji greh „Slovenije“ in strmim le, koliko so nas veljale filijale v tujih deželah in koliko smo imeli škode pri zastopnikih in zavarovanji. Tedaj: kupčija po tujih deželah naj se proda! Nekdo bo nam jo gotovo s primernim zdatnim zneskom kupil. Po takem dobimo tukaj nekaj denarjev, in ker bi potem delokrog „Slovenije“ manjši bil, bi tudi potrebovali manj glavnice, in tako bi bil naš zavod, v katerega smo imeli toliko zaupanja in katerega smo tako visoko cenili, za nas, za ktere je bil nalašč osnovan, ohranjen. To so vsaj moje misli, ktere priporočam le v prevdarjanje drugim, nikakor pa jim jih ne vsiljujem. — Če bi pa zgoraj navedeno se ne moglo izvršiti, naj bi se „Slovenija“ fuzijonirala s „Slavijo“. Da bi pa „Slovenija“ se kaki tuji družbi prodala ter tako čisto zniknila, bi bilo za nas sramotno. Jako neugodno bi bilo, da bi „Slovenija“ likvidirati morala. Stroški bi bili grozni, velika bi bila zmešnjava med zavarovanci in delničarji, poslednji bi posebno jako na škodi bili. Zatoraj se naj nikar reč ne prenagli, ampak dela se naj premišljeno.

Domače novice.

V Ljubljani, 25. julija.

(„Tagblatt“) je zadnjič svojim bralcem prinesel laž, da se „Slovenec“ in „Novice“ zaradi banke „Slovenije“ že davno hudo lasata. Da je to laž, previdi vsak bralec tega ali onega lista. Mi se sklicujemo le na prejšnje članke in na vredniške opombe zadnjim člankom pristavljene. Če „Tagblatt“ ne ume slovenski, naj molči rajše, ko da bi trosil laži, ktere se mu lahko vsak pot dokažejo. Kako li se upa „Tagblatt“ prepirati z listi, katerih jezika ne ume. Ali ni to zopet znana nemčurska jezičnost in predrznost?

(Šolstvo). Mladina šolska ima te dni svojo žetev, in občinstvu se o njej naznanja po letnih sporočilih ali izveštjih. Novomeške realne gimnazije sporočilo ima v sebi nemški spis; „Uiber die Abfassung der Lehrbücher vom Director“ in latinski: „Horat. Carm. I, 28. ad dialogi similitudinem revocari non posse demonstratur“ sp. prof. J. Ogórek. — Ravnatelj stanu svetovnega je g. J. Fischer; profesorji redovniki P. B. Vovk, L. Hrovat, R. Klemenčič, J. Staudacher; svetovni pa J. Polanec, L. Koprivšek, A. Derganc, A. Riedel, M. Pečar, in namestni učitelji Fr. Sparmann, J. Tusch in N. Donnemiller za redne ali zapovedane nauke. — Dijakov bilo je v začetku v vseh osmerih razredih 113, in na koncu 105, ter na pr. v osmem 8, v sedmem 4, v šestem 5, v petem 10 itd. — Slovenci vsi, le eden Nemec po narodnosti, po veri 3 protestantje, drugi katoličani. — Zrelotno preskušnjo jih je delalo vseh osem rednih, in dva vnanja; dva sta jo dovršila izvrstno, enemu vnanjemu je dovoljeno dovršiti jo po šolskih praznicah. —

Ljubljanske višje gimnazije izveštje ima na čelu spis: „Die Entstehung und Bedeutung des Verduner Vertrags vom Jahre 845 n. Chr. Vom Gymnasiallehrer Fr. Šuklje. — Ravnatelj jej je g. J. Smolej, profesorji pa gg. V. Konschegg, I. Hönig, A. Heinrich, V. Kermayner, J. Tušek, M. Wurner, A. Skubic, M. Pleteršnik, Fr. Šuklje, Fr. Wiesthaler, in nam. g. J. Gnjezda. — Poleg navadnih sporočil nahaja se v njem spomenica ranjkemu prof. P. Petruzziju. — Dijakov bilo je v začetku 406, na koncu leta 378 rednih, in 6 vnanjih. Po narodnosti je Slovencev 291, Nemcev 88, Hrvatje 3 in 1 Lah; po veri vsi katoličani.

— Zrelotno preskušnjo je delalo vseh 23 osmošolcev in 2 vnanja; 7 opravilo izvrstno, 4 smejo popraviti vsak v enem nauku po počitnicah, vsi drugi so obstali dobro. — Prihodnje šolsko leto se prične 16. septembra. —

Ljubljanske višje realke sporočilo kaže na čelu sostavek: „Das Rechnen mit unvollständigen Dezimalbrüchen“ von J. Gruber. — Ravnatelj je g. dr. J. Mrhal; učitelji gg. E. Ziačovski, Fr. Kreminger, J. Kozina, Fr. Globočnik, A. Supan, Fr. Križnar, B. Knapitsch, W. Voss, A. Senekovič, R. Perkmann, in namestni A. Roič, F. Levec, J. Wehr, J. Borghi, J. Gruber, J. Hafner, C. Margoni, M. Cilenšek in J. Wallner samo za zapovedane nauke v 7 razredih in 4 vstricnih ali paralelkah. — Učencev je bilo v začetku skupaj 370, na koncu pa 334; po narodnosti 138 Nemcev, 177 Slovencev 5 Hrvatov ali Srbov, 1 Madjar, 23 Lahov, 1 Francoz; po veri 2 protestanta, 1 pravosloven, drugi katoliki. — Zrelotni izpit delalo 18; izmed njih sama odstopila 2, padla za eno leto 2, za 2 meseca 3, dobro dovršilo jih je 8 in trije izvrstno.

Pogrešajo se v vseh treh omenjenih šolskih sporočilih letos slovenski spisi; kaj more temu biti vzrok? — Mnoga ptuja imena učiteljev, posebno na realki, vzbujajo bojazen, da se potujčuje tudi šola. Natisnjene se bero naloge iz nemščine in slovenščine v gornjih razredih. Za maturo so po slovenski izdelovali v Novomestu ali Rudolfovem na pr.: Zmožnost človeška v boru s naravo po geslu: Mnogo je silnega v naravi, — Toda močnejše ko človek ni nič. (Soph. Ant. 332.); na realki v Ljubljani: „Da smo samo ljudje, ta misel naj nas poniža; — Misel, da smo ljudje, naj nas ponosne stori;“ in na gimnaziji: „Bila je taka osoda vedno slavnih možakov, — Da jim slovelo ime, ko jih zagrnil je grob“ (Bilec), in neslovenska: Zakaj moramo domovino ljubiti? —

Razne reči.

— Spremembe v Lavantinski škofiji. Č. g. Peter Gostenčnik stopi zopet v službo in pride za kaplana v Brežice, in č. g. Arnuž Fr. za kapl. v Ulimje. Na novo vmešteni so č. gg.: Borsečnik Ant. za 2. kapl. v Brašlovce, — Feuš Fr. za 3. kapl. v Celje, — Napotnik Mih. za 2. kapl. v Vojsnik, — Presečnik Greg. za kapl. v Galicijo, — Vodusek Andr. za 2. kapl. v Vozenico.

— Galetico bilo je letos na goriškem trgu komaj osmi del tega kakor lani. Vsled tega je prišlo malo denarja v deželo in ljudje se močno pritožujejo ker, ne morejo plačati davkov in dolgov, ki so jih napravili čez zimo.

— Pošta v steklenici (flaši). Te dni so dobili, kakor piše „Edinost“, na morskem obrežji v Ilfracombe steklenico z žalostnim poročilom: ladija „Armada“ je popolnem zgubljena in vsa zlomljena. Za Boga, pomagajte nam! Mi smo zdaj proti zahodu predgorja Carmorant. O Bog, reši nas! 500 lir sterlin tistemu, ki nas najde. Kapetan Bawes.

— Besedo in veselico v Ptuj na pravijo vrli slovenski gimnazijalci Mariborski 30. julija po tem načrtu: 1. izlet v Turnišče ob treh, zbirališče je v gostilnici „Stadt Wien“; 2. slovenski večer v čitalnici, kder se bode popevalo, govorilo in igrala šaloigra: Oproščeni jetnik. Začetek veselice je ob 8. uri.

— Strašna nesreča. 18. julija je v Kacijanerjev kozolec v Mahrenbergu strela udarila in je od 12 ljudi 3 usmrtila in 5 krav ubila. Prihodnjič več!

Gospodarske reči.

Banka „Slovenija“.)

III.

(Dalje.)

Tako je prihodnje vodstvo prevzelo banko v najslabših denarnih razmerah in se je moralo boriti s strašnimi težavami. Da bi se te težave, ktere so segale še iz predobe, kolikor mogoče odstranile, se ni samo preobilo število uradnikov zmanjšalo, ampak tudi prejšnja visoka plača zelo znižala; tudi so se prejšnjih voditeljev in upravnih svetovalcev (središčine) pisarne omejile, ker se je več sob v najem dalo, poprejšnje filijale z dobro plačanimi uradniki skrčile na zastopnike s pičlim plačilom, likvidacije škod po ognju popravile gledé bankinega stanja s potrebno natančnostjo in tedaj vse s tako varčnostjo ravnavalo, da bi se bila letošnje leto razglašena bilanca nedvomljivo veliko ugodniše, kakor je v navadi, pokazala, ako bi 1875. l. ne bilo samo za „Slovenijo“, ampak tudi, kakor je sploh znano, za vsa zavarovalna društva nenavadno neugodno, kajti škode so znašale 90% zavarščine in vendar bi, kakor skušnja uči, ne smele preseči 50—60 odstotkov. Drug vzrok, da je bila letošnja bilanca slaba, je tudi obletno prepisovanje stroškov pri vstanovljenji in vredenji, kteri so do konca l. 1875 znašali 34845 gld. 41 kr., ki bodo pa vsako leto manjši.

Oziroma na take razmere se mora vsak čuditi, kako so toraj tedanji oskrbovalni svetovalci mogli zahtevati, da bi se kuponi izplačali, ko vendar bankino stanje od nikogar ni tega zahtevalo.

IV.

V izvanrednem občnem zboru 17. avgusta 1874 sklenjeno doplačevanje 15% je obsegalo takrat vseh 3693 oddanih akcij in to doplačanje bi bilo imelo znašati 110.790 gld., s kterimi naj bi se poplačala zaostala škoda po ognju okoli 60.000 gld., ostalih 50.790 gld. naj bi se pa porabilo za dotična druga opravila.

Kakor je znano, se za 1356 nazaj pripadših akcij ni doplačalo, in zarad tega je zmanjkalo 40.680 gld., na ktere se je v slučaju doplačanja računilo.

Ali celó za 2337 akcij, ktere so še pri stari veljavi ostale, se še do današnjega dne dotični znesek okoli 70.110 gld. ni popolnem doplačal in manjka še 6000 gld., ktere bodo dotični delničarji morali doplačati. S tem je poganjanje za sklenjeno doplačevanje opravičeno.

Kakor se iz vsega razvidi, nima sedanje bankino vodstvo, kakor poprejšnje, potrebne zaloge za opravilo, in ker zavarščina l. 1875 ni zadostovala, da bi se z nje poplačale škode po ognju, vodstvena opravila in stroški pri vredovanji, se škoda po ognju v znesku 35.000 gld. ni mogla plačati in to tem manj, ker se pri splošni denarni zadregi zlasti na deželi, zavarovalnina ni takoj plačevala, in se pobotanje (saldi) agentov mesto znižalo še povišalo.

Ker se za 1356 akcij 15% ni doplačalo, se zaželjena zaloga sicer ni dobila, ali ker so nedoplačane akcije banki nazaj pripadle (t. j. njena lastnina postale), se je dolg banke znižal za 108.480 gld., od kterih

se je zguba 1873 l. 44.613 gld. 53 kr.
in 1874 l. 63.659 „ 84 „
tedaj skupaj 108.273 gld. 37 kr.

*) Da si smo o banki „Sloveniji“ že mnogo in obširno pisali, priobčimo vendar še te sestavke, došle nam iz strokovnjaške roke, da bo reč na vse strani jasna. Vred.

poplačala, in tako pri bilanci ostalo dobička 206 gld. 63 kr. pri zavarovanji zoper ogenj, in vrh tega 71 gld. 49 kr. pri zavarovanji na življenje.

Predno odgovorimo na vprašanje, more li srečno napredovati naša banka, si dovolimo s številkami dokazati, kakošna je po bilanci 1873., 1874. in 1875. l. razlika med dohodki in stroški.

1873. l.:

Pri zavarovanji zoper	
ogenj znaša zavarščina	105.431 gld. 83 kr.
pri zavarovanji na življenje	
znaša zavarščina . . .	34.992 „ 34 „
razni dohodki	8.126 „ 02 „
Vsi dohodki	148.550 gld. 19 kr.

Stroški.

Razveljavljenje (amor-	
tizacija)	15.199 gld. 11 kr.
opravnina (provizija) . .	27.457 „ 56 „
škode	42.730 „ 54 „
oskrbovanje	89.969 „ 68 „
življenje	17.806 „ 83 „
	192.163 gld. 72 kr.
Zguba tedaj znaša . . .	44.613 „ 53 „

1874. l.:

Zavarščina zoper ogenj	
je znašala	100.135 gld. 12 kr.
zavarščina na življenje .	71 „ 49 „
razni dohodki	3.471 „ 69 „
Skupaj	103.678 gld. 30 kr.

Stroški.

Obrestni kuponi	7.378 gld. — kr.
razveljavljenje	8.240 „ 92 „
opravnina	11.169 „ 44 „
popravljenе škode	77.289 „ 42 „
oskrbovanje	61.198 „ 87 „
negotovosti	2.000 „ — „
Skupaj	167.266 gld. 65 kr.
Zguba tedaj znaša . . .	63.588 „ 35 „

1875 l.:

Zavarščina zoper ogenj	
je znašala	74.124 gld. 33 kr.
zavarščina na življenje .	8.871 „ 15 „
razni dohodki	2.532 „ 49 „
Skupaj	85.527 gld. 97 kr.

Stroški.

Razveljavljenje	6.972 gld. 15 kr.
škode po ognju in škodna	
zalaga	53.189 „ 04 „
opravnina	12.111 „ 08 „
oskrbovanje	43.120 „ 82 „
negotovosti	1.000 „ — „
življenje	10.442 „ 86 „
	126.835 gld. 95 kr.
Zgube je bilo toraj . . .	41.307 „ 98 „

Ta trojna sestava gledé zavarščine kaže, da je bila 1873 l. največja, da se v prihodnjih letih znižala in zlasti 1875 zelo skrčilo, česar je bilo pa edino le slabo zaupanje do banke vzrok.

Oziroma na škode po ognju so bile veliko manjše v prvem, kakor v dveh bodočih letih, in vzrok tega je to, da se pri bilanci za 1873 l. ni pustilo nič denarja za škodino zalogo (reserve).

Stroški oskrbovanja so bili 1873 l. ogromni in so se 1874 l. za četrt zmanjšali in 1875 l. pa za polovico, in bi se dali znabiti še bolj znižati.

Sedaj hočemo odgovoriti na vprašanje, je li srečen obstanek banke še mogoč?

Na to vprašanje ni lahko odgovoriti, ker je opravilo zavarovalnih društev tako, da se ne more že naprej računati na gotove zneske. Vse je od tega odvisno, ako bode zavarovanje tako obilno, kakor stroški zahtevajo. To in

škode po ognju se pa ne morejo že naprej zračuniti.

Odločilna je in obstane za srečen obstanek banke edino le zavarščina kot edini vir dohodkov, s kterimi se morejo poravnati vsi stroški, še celo obrestni kuponi že od plačanih in deloma neodddanih akcij, dalje amortizacija kurzne razlike, stroški vstanovljenja in vredenja in kar se je pri omiziji pokvarilo.

Ako bi naši narodnjaki sploh in zlasti naši delničarji spoznali, da pristop k naši zavarovalni banki ni samo dolžnost rodoljubja, ampak tudi edini pomoček, da imamo in vzdržimo domači zavod, je potem gotovo, da bi se banka ne samo vzdržala, ampak tudi srečno napredovala.

Omisiliti si moramo lastno pomoč in ne smemo malomarno pripuščati, da bi se tuji zavodi v naši domovini širili in našo rodoljubno podvzetje spodkopali in ob veljavo spravili. Sledimo zgledu naše visokočastite duhovščine, ktera je lansko leto, le z malimi izjemki, vse cerkve, župnijska poslopja, sale itd. pri naši banki zavarovala.

Kako malo se pa, v nasprotju z našo viskč. duhovščino, drugi narodnjaki za naš zavod brigajo, je dovolj jasen dokaz že to, da do sedaj celó v Ljubljani, kjer ima banka vendar svoj sedež, ni več kakor 46 vpisanih zavarovanj, ktere znašajo na leto 330 gl.

Kar se tiče drugega ugovora, da naši delničarji 45% ne bodo mogli lahko zopet vnovič doplačati, zna deloma pravičen biti; ali na to se ne ozira splošno obrtniška postava §§. 165, 184, 219, 220 in 223, ampak trdi določno, da so delničarji po vpisu v slučaju zadrege k doplačanju zavezani.

Ako občni zbor odloči doplačevanje, se lahko v polajšanje s tem sklene, da se ne bode vse enkrat doplačalo, ampak le v obrokih. Vsi delničarji skupaj so društvo, h kteremu imajo tudi tretje osebe pravice in med kterimi se ima v prvi vrsti skrbeti, da zavarovani škode ne trpe in na ktere se mora zlasti ozirjemati.

Umrli so:

Od 21—24. julija. Leopold Hönig, sedlarja sin, 7 l., za gujitjem hrbtanca. Jože Flegar, v pok. sod. sluga, 67 l., za mrtudom. Franc Kornič, mlinar, 43 l., za zlatenico. Marija Bradula, sirota, 13 l., za jetiko. Janez Rihteršič, mizarja otrok, 8 dni, za čelj. krčem.

Eksekutivne dražbe.

27. julija. 2. Neže Rom-ovo iz Kočevja (379 gl.). — 2. Jurij Tric-ovo iz Kočevske reke (2650 gl.), obe v Kočevji. — 2. Marije Šusteršič-eve zapuščina (11.700 gl.) v Kranji.

28. julija. 3. Andr. Bratoč-ovo iz Kala (470 gl.) v Postojni. — 3. Fr. Kopatin-ovo iz Šent-Vida (2500 gl.) v Ipavi. — 3. Fr. Ostank-ovo iz Studenega (2532 gl.). — 3. Marijane Krnel-ove iz Postojne (1160 gl.), obe v Postojni. — 3. Jože Tomšič-ovo iz Harij (550 gl.). — 3. J. Vičič-ovo iz Loz, obe v Bistrici. — 2. J. Hönigsmann-ovo iz Gradnika (115 gl.) v Metliki. — 3. J. Grl-ovo iz Tominja v Bistrici. — 2. F. Stojš-ovo iz Celin (927 gl.) v Krškem. — 2. Matija König-ovo (417 gl.) v Žužemberku.

Štajarske.

27. jul. Juri Draž v Kamei 7386 gl. (3.) Fr. Predanič v Neubraunschweigu 280 gl. (3.) F. Kieslinger v Mahrenbergu 4775 gl. Štef. Rieser v Starivasi 9950 gl. (3.) Anton Šmigoc v Skorišnjaku 500 gl.

28. julija. Blaž Jelen v Sedlašku 1690 gl. Jan. Gselman v Slivnici 800 gl. (2.) Marija Šimandl 3520 gl. pri sv. Lenartu. Jož. Jakopina v Bučah 1440 gl. Cenc Hamer 450 gl. (2.)

Telegrafične denarne cene 24. julija.

Papirna renta 65-90 — Srebrna renta 69 — — 1860letno državno posojilo 113 — — Bankine akcije 865 — Kreditn. akcije 142-80 — London 125-50 — Srebro 101 30 — Ces. kr. cekini 5 87 — 20frantov 9-60.

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.